

Yayın Adı Hürriyet Seyahat
Referans No 29118905
Renk Renkli

Yayın Tarihi 06.05.2013
Etki Tarafsız
STxCM 376,14

Küpür Sayfa 1
Tiraj 427985
Sayfa 24

Balat'ın bilmediğiniz zenginlikleri

Fatih'in Haliç kıyısındaki Fener ve Balat semtleri arka sokaklarında pek çok tarihi yapı, pek çok öykü barındırır. Bir tatil günü bu semtlerde gezintiye çıktığımızda farklı bir çağa, coğrafyaya yolculuk yaptığınızı hissedersiniz.

Ayşe Sözeri Cemal

i tiraf etmeliyim ki geçen hafta, Tarihi Yarımada'nın küçük bir bölümünde, Balat - Fener hattında yaptığım tur benim için ilkti. Eğer siz de henüz bu turu yapmadıysanız; buyrun, birlikte başlayalım.

Bahar için fazla sıcak bir gün ama daha çok güneş almayan dar sokaklarda, müze ve kiliselerde olacağımız için sorun yok. Öğle yemeği için zaman zaman gittiğim Asitane Restaurant'ta buluştuk. Osmanlı saray mutfakını tadabileceğimiz ender lokantalardan biridir burası. Kestaneli çorabaya başlayacağımız münün 1653'ten geldiği belirtiliyor. Çorbasından ilk yudumu aldığında, sevgili arkadaşım Müge Akgün'ün dikkatinden kaçmıyor ve "Bunun içinde salça var. O tarihte salça olmaz" diyor. Bizi yemekler konusunda bilgilendiren sorumlu kişi itiraf ediyor, "Evet, haklısınız. Biz bir tek salça ekledik, biraz daha ekşilik verir diye" diyor.

Yemeginizi, damagınızda nar ve çamlıfıstıklı su muhalelesinin iziyle tamamlarken, aklınızda restoranın hemen yanındaki Mozaik Müzesi ile başlayacak gezi var.

MOZAIKTEKİ ÖYKÜLER

İlk durduğumuz adını çok duyduğumuz Kariye Müzesi. Orijinal ismi Chora, 'şehir dışı' anlamına geliyor. Yapıldığı tarihte Teodosius surlarının dışında olduğundan bu ismi almış.

Kariye, en az değişime uğramış, en fazla fresk ve mozaik sahibi müze. Başımız sürekli yukarıda yapının tüm bölümlerini gezerken, kulağımız sevgili rehberimiz **Saltet Emre Tongus**'ta. Mozaiklerin hikâyelerini o kadar canlı anlatıyor ki hepimiz pür dikkat dinliyoruz. Özellikle Meryem Ana'nın hayatını yansıtan bölümler ilgimi çok çekiyor. Hz. Meryem'le evlenmek isteyen erkeklerin asalarını sunağa bırakmaları ve hangisi önce yeşillenirse Hz. Meryem'in onun sahibiyse evlenebileceği konusu çok hoşumuza gidiyor. Bu arada talihli genç Yusuf oluyor.

Burası mozaikler nedeniyle Hz. İsa'nın mekânı olarak kabul edilmiş. Freskler genelde pastel renklerden oluşuyor. Kubbede Meryem Ana ve çocuk ile Bizans kıyafetleri içinde melekler serisi var.

Yaklaşık yarım saatlik

Kariye Müzesi

Asitane Restaurant

OKULUN CAMLARINI KİMLER KIRIYOR

Derken en çok görmek istediğim Fener Rum Erkek Lisesi'nin önündeyiz. Haliç kıyısından otomobille geçerken mutlaka gördüğünüz ve büyük ihtimalle Rum Patrikhanesi zannettiğiniz ama içine girmediğiniz bu görkemli binadayız şimdi.

Fener Rum Erkek Lisesi'nin kuruluş yılı 1454. 'Kırmızı Mektep' veya 'Kırmızı Kale' olarak biliniyor. Bugüne kadar eğitimi kesintisiz sürdürmüş. Ayşegül Kaya'ya göre, bu okuldan mezun olmak, Osmanlı Devleti'nin imtiyazlı şahısları arasına girmek anlamına geliyordu.

Okulun bulunduğu alanın inşası ise 1880'lere dayanıyor. Harika

bir Haliç manzarası var ve tabii ki aklıma 1881'de yapılan ve benzer manzaraya sahip, kendi okulum İstanbul Erkek Lisesi geliyor.

Fener Rum Erkek Lisesi'ndeki ilk durduğum giriş katındaki tören salonu. Duvarlarda Büyük İskender ve Constantine'nin freskleri gözümüze çarpıyor. Yukarı katlardaki sınıflarda Haliç manzarasıyla gözlerimizi parlıyor. Fakat pencerelerdeki tel kafeslere anlam veremiyoruz. Cevap çok özde, dışarıdan atılan taşlardan korunmak için!

Başbakan'ın ve BDP Başkanı'nın barış sürecinde kullandığı bir sözçük var: 'Helalleşmek.' O kadar güzel ve anlamlı ki... Olabilecek mi? Yoksa resmi tarih bizim yakamızı bırakmayacak mı? Ben yine de iyimserliğimi sürdürmek istiyorum. Taşların bu güzelim okulun sınıflarına atılmamasını dileyerek.

Kırmızı Mektep'te bugün 59 öğrenci var. 12'si Kurtuluş, Yeniköy gibi semtlerden, diğerleri Antalya'dan buraya göç eden Arap Ortodoks ailelerin çocukları. Okulun kapasitesi ise 600 öğrenci...

Ne kadar yazık değil mi? Türkiye'deki Rumların sayısı o kadar azalmış ki, tahminen 1500 kişi kalmış...

Fener Rum Lisesi

Moğolların Meryemi Kilisesi'ni gezip tekrar sokağa çıktığımızda nefis kurabiye kokusu alıyoruz. Nereden geldiğini anlamaya çalışırken üç kadının Paskalya hamuru yoğurduğunu ve pişirdiğini görüyoruz. Ne hoş tesadüf. Tabii ki ikram ediyorlar. Kendimden geçeresine yiyoruz. Tarihi soruyoruz. Anlatmaya başladıklarında hiçbirimizin söylediği gibi yapamayacağını anlıyoruz ve tarihi almaktan vazgeçiyoruz.

İSTE GERÇEK ÇİFT ÇARŞISI

Sokaklarda, çoğu bakımsız cumhuriyet aşıp evlere imrenerek ilerliyoruz. O sırada rehberimiz, "Gelin gelin!.. Şu basamağa çıkıp karşıdaki sinegogun ne bakın" diye sesleniyor. Sinegogun ne kadar güzel bir giriş kapısı var ama içeri giremiyoruz. İstapol isimli bu sinegogun özelliği, aşıp olmasımıyş.

Ve tekrar yol almaya devam ediyoruz. Draman Caddesi'nden geçiyor, Fethiye Caddesi'ne varıyoruz. Oradan Fethiye Müzesi'ne ulaşıyoruz. Güzel mozaiklerin bulunduğu müze bugünün programında yok. Bir dahaki sefer mutlaka, deyercek müzenin bahçesinden çıkıyoruz. Biliyoruz ki orada da inanılmaz mozaikler var.

Balat Çarşısı programımızda en çok gitmek istediğimiz yerlerden biri.

Gençlerin çoğu bilmez; bizim kuşak karmakarışık bir çekmece, dolap gördüğünde dağınıklıkla tarif etmek için 'çift çarşı' dendi. İşte, Balat Çarşısı'nın asıl adı Çift Çarşısı'dır.

Çarşının bulunduğu sokağın başında sakın, küçük bir sinegog var. 'Bir Zamanlar Çift Çarşısı' isimli kitabın yazarı Beki L. Bahar'a göre Yahudilerin yoğun olarak yaşadıkları yerleşim bölgelerine de Çift adı

yakıştırılmış. Sokakta, ezaneden yorgancıya, manavdan plakçıya, sobacıya kadar gerçekten her şey var.

AGORA MEYHANESİ

Peki sizce adını hep duyduğumuz Agora Meyhanesi bugün yaşıyor mu? Ne yazık ki hayır. Eskiden olduğu yeri buluyoruz ve içeri dalıyoruz. Masanın üzerinde 6-7 şarap bardağı duruyor. Şimdi içilmiş, hatta içinde biraz kalmış duygusu veriyor: Agora Meyhanesi'ni yaşatmak ister gibi.

İki-üç adım ötede tablolarla karşılaşıyoruz. Yine de soruyoruz: "Burası Agora Meyhanesi'ydi, değil mi?" Tablounun son rötuşlarını yapan ressam bu sorulara fazlasıyla alışıktır: "Evet" diyor. Çok değil bir yıl önce kapamış.

Biraz sokaklarda yürümek, daha önce Yahudilerin buralarda yaşadığı ve yaşadığı evleri görmek istiyoruz. Cumbalı Yahudi evlerine bakmak çok hoşumuza gidiyor.

Son durduğumuz Sema Topaloğlu Stüdyosu. Fener'de sahil yolunda merdivenlerden yukarı çıkıyoruz. Meğer sevgili Sema'nın güzelim işlerinin tasarlandığı, ürettiği yer burasıymış. Terasta mükemmel bir manzara eşliğinde hep birlikte gezimizi konuşuyoruz.

Bu projenin adı: 'Mastercard paha biçilmez İstanbul.' Dünyanın 10 özel şehriyle aynı anda İstanbul'da gerçekleşiyor. Benim artık burada durmam imkânsız. Tarihi Yarımada'da gidecek daha o kadar çok yer var ki...

Lütfen Tarihi Yarımada ile ilgili kitapları okuyun ve sokaklarında dolaşın. Orada esnaf lokantalarında yemek yiyin, müzeleri gezin, turist gibi olun.

Yapacağımız 3-4 saatlik keyif sizde unutulmayacak tatil etkisi bırakacaktır.

Sanki farklı bir çağ farklı bir şehir

Balat Çarşısı'nda "Hepsi Hikâye" adında bir Cam Atölyesi'ne giriyoruz. Atölyede eski mesleği avukatlık olan, 13 yıldır Balat'ta yaşayan ve şimdi cam alı sanatçısı olan Ayşegül Kaya ile tanışıyoruz. Sergilerinden ve henüz tamamlanmadığı işlerinden söz ederken tam karşımızdaki plakadan kulağımıza Ruhi Su'nun müziği geliyor. Plakacı sadece bize değil tüm sokağa dinletiyor. Sanki başka bir dönemde, başka bir yerdeyiz...

Kanlı kilise

Sokaklardaki Fener evlerini keşfederek Moğolların Meryemi Kilisesi'ne varıyoruz. Evet, Rumların elinde bir Moğol kilisesi. Buranın diğer adı 'Kanlı Kilise' ve gemişi 11'inci yüzyıla kadar gidiyor. Bu kilisenin farkı ise hâlâ ibadete açık olması. Fener'in Firketeci Sokağı'ndaki bu eski, tarihi kilisedeki mozaikler kadar Fatih'in fermanı da ilgi çekici. Kilisenin hikâyesi ise şöyle:

İmparator Michael VIII Palaeologus'un gayri meşru kızı prenses Maria, önce Moğol hükümdarıyla evlendirilmek isteniyor. Hükümdar öldürülünce oğluyla evlendiriliyor. O da önce Moğolistan'dan dönüp büyük ihtimalle bu kiliseyi yapıyor, yanındaki manastırda yaşıyor.